

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова

професор

I. ✓

І.М. Коваль

від 22.02.2018 р. № 21-02)

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1.Положення про запобігання та виявлення плагіату у навчальній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (далі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова» та Статуту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

1.2.Метою Положення є:

- запобігання та визначення порядку виявлення плагіату в наукових, навчальних і навчально-методичних роботах науково-педагогічних і наукових працівників, здобувачів вищої освіти всіх освітніх та науково-освітніх ступенів та форм навчання;
- сприяння розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування;
- дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань;
- активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.3.Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, науково-дослідної роботи та загалом якості вищої освіти.

2.АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ПОНЯТТЯ ПЛАГІАТУ ТА ЙОГО ВИДІВ

2.1.У даному положенні використовуються терміни у таких значеннях:

2.1.1.Автор – фізична особа, творчою працею якої представлений твір.

2.1.2.Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими

законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.1.3. Академічний плагіат – оприлюднення у письмовій або електронній формі (частково або повністю) наукових результатів, отриманих та оприлюднених іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

2.1.4. Здобувач вищої освіти - особа, яка навчається у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

2.1.5. Твір – інформація, як результат наукової чи навчально-методичної діяльності конкретної особи (осіб), представлена на паперових носіях або в електронному вигляді у мережі Інтернет чи оприлюднена на офіційному веб-сайті університету (монографія, посібник, навчальне видання, стаття, препринт, автореферат, рукопис дисертації, дипломна робота тощо).

2.1.6. Цитата – порівняно короткий уривок з наукового, літературного чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному веб-сайті) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілишими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

2.2. Різновиди плагіату:

1) видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін;

2) дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування;

3) внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;

4) представлення суміші власних і запозичених аргументів без належного цитування;

5) парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

6) компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

2.3. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.4. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

2.5. Порухенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація - свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

2.6. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

2.7. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування із закладу освіти;

- позбавлення академічної стипендії;

- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

2.8. Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та внутрішніми положеннями Університету, що мають бути затверджені (погоджені) основним

колегіальним органом управління Університету та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

2.9. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління Університету з урахуванням вимог спеціальних законів.

Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

3. ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

3.1. Запобігання плагіату в академічному середовищі університету здійснюється шляхом проведення комплексу профілактичних заходів, які полягають у:

- інформуванні здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників і науковців про необхідність дотримання норм академічної етики та підвищення відповідальності за дотриманням правил цитування, у тому числі, з використанням офіційного Web-сайту Університету;

- організації забезпечення заходів з популяризації основ інформаційної культури;

- формуванні завдань для навчальних робіт з використанням педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до

їх виконання;

- щорічному проведенні для докторантів і аспірантів лекцій з питань наукової етики та недопущення академічного плагіату.

3.2. Відповідальними від структурних підрозділів призначаються, як правило, заступники деканів факультетів з наукової роботи, керівники Науково-дослідних інститутів, які повинні в обов'язковому порядку ознайомити із цим Положенням співробітників (у тому числі молодих науковців) на всіх етапах виконання наукових робіт, контролювати та попереджувати факти академічного плагіату.

3.3. Наукові керівники та консультанти в обов'язковому порядку ознайомлюють із цим Положенням молодих науковців на всіх етапах виконання наукових робіт, контролювати та попереджувати факти академічного плагіату.

4. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ З ПЕРЕВІРКИ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІ ОСОБИ

4.1. Перевірку на академічний плагіат здійснює відділ інформаційних технологій Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечникова (відповідальний адміністратор призначається наказом ректора). Перевірка здійснюється за клопотанням заступників деканів з наукової роботи, завідувачів кафедр, наукових консультантів/керівників дисертаційних робіт, начальника НДЧ або директорів НДІ.

4.2. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

а) дисертаційні роботи і автореферати на етапі представлення матеріалів робіт до апробації на кафедрі для подальшого розгляду спеціалізованою вченою радою;

б) дипломні роботи здобувачів вищої освіти ступенів «бакалавр», «магістр», а також навчальні роботи (курсів роботи (проекти), реферати тощо).

в) навчально-методичні праці (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій), дистанційні курси, монографії та інші роботи, що вимагають рекомендації до друку Вченою радою або НМР університету;

г) рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів, з'їздів, конгресів);

4.3. Всі роботи автор виконує самостійно та під керівництвом наукового керівника (консультанта), якщо це передбачено формою роботи. Оформлення роботи має відповідати вимогам написання згідно з методичними рекомендаціями, розробленими і затвердженими в Університеті.

4.4. Текст остаточного варіанту роботи, підтверджений (та підписаний) науковим керівником, має бути поданий на кафедру у роздрукованому та електронному форматі. Також має бути передана заява щодо самостійності виконання письмової роботи (Додаток 1).

4.5. Роботи, що подаються для перевірки на наявність ознак плагіату, повинні бути представлені у таких форматах електронних документів:

- відкритий формат документів для офісного застосування OpenDocument (за

міжнародним стандартом ISO/IEC 26300:2006), в тому числі: *.odt, *.ods, *.odp;

- *.rtf (Rich Text Format);
- *.doc (Word 97 - Word 2003);
- *.docx (Word 2007);
- *.pdf.

4.6.Перевірка на наявність ознак плагіату дипломних, підсумкових і залікових робіт проводиться за 14 діб до захисту. Для дисертацій – за 30 діб до рекомендації до захисту установою, де виконувалась дисертація..

4.7.Перевірка на наявність ознак плагіату монографій, підручників, посібників та інших робіт проводиться у разі надання грифу «Рекомендовано Вченою радою ОНУ імені І.І. Мечникова» – не менш ніж за 10 днів до засідання Вченої ради ОНУ імені І.І.Мечникова, у разі навчально-методичних праць, що друкуються за рекомендацією НМР ОНУ імені І.І. Мечникова – не менш ніж за тиждень до засідання НМР ОНУ імені І.І. Мечникова.

4.8.Перевірка на наявність ознак плагіату наукових статей проводиться на етапі верстки за участі секретарів наукових видань.

4.9.Друкована та електронна версії роботи мають бути ідентичними. Це підтверджує автор роботи у заяві, що додається (Додаток 2). Контроль за порівнянням друкованої та електронної версій роботи забезпечує кафедра (спецрада).

4.10.На рівні наукових підрозділів, кафедр призначаються відповідальні особи, які будуть здійснювати контроль за подання робіт для перевірки на плагіат, а також аналізувати результати.

4.11.Автор роботи або інша відповідальна особа передає електронний варіант роботи Адміністраторові системи виявлення збігів/ідентичності/схожості для завантаження та перевірки.

4.12.Адміністратор протягом 72 годин передає звіт подібності в письмовому вигляді, завірений власним підписом та печаткою Адміністратора, автору роботи або іншій відповідальній особі, яка звернулася для отримання такого звіту.

4.13.Звіт подібності є одним із документів, на підставі яких кафедра (спецрада, редакція видання) приймає рішення про оригінальність роботи і готує висновок про допуск (прийняття) роботи до захисту (публікації) (Додаток 3).

4.14.У випадку виявлення в звіті подібності факту академічного плагіату, відповідальна особа попереджує про це автора, а у разі його незгоди - інформує службовою запискою безпосереднього керівника

4.15.Якщо робота допускається (приймається) до захисту, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

4.16.Якщо робота не допускається (не приймається) до захисту через наявність у ній ознак плагіату, які виявлено системою виявлення збігів /ідентичності/схожості та підтверджено експертом-оцінювачем (особа з науковим ступенем не нижче кандидата наук, що спеціалізується за темою роботи), який має письмово представити експертну оцінку, що це плагіат, кафедра вказує авторові на необхідність відкоригувати роботу (протягом 5-30

днів залежно від виду роботи). Після цього робота проходить процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат повторно.

4.17. Якщо після повторної перевірки у роботі будуть виявлені ознаки плагіату, які експерти-оцінювачі визнають плагіатом, ОНУ імені І.І. Мечникова застосовує відповідних заходів, які зазначені у пп. 2.6 – 2.8.

4.18. Усі роботи, допущені (прийняті) до захисту, протягом 48 годин після захисту Адміністратор вводить до бази даних для подальшого використання системою виявлення збігів/ідентичності/схожості.

4.19. При здійсненні заходів з перевірки на академічний плагіат мають бути дотримані коректність та збереження конфіденційності інформації.

5. ПОРЯДОК ПОДАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯДУ

5.1. В ОНУ імені І.І. Мечникова створюється Апеляційна комісія з розгляду результатів перевірки робіт на ознаки плагіату з числа провідних наукових та науково-педагогічних працівників під головуванням проректора з наукової роботи. До складу Апеляційної комісії входять (за посадами): голова комісії – проректор з наукової роботи; члени комісії – начальник науково-дослідної частини, голова Науково-методичної ради. Склад комісії затверджується наказом ректора. До роботи Апеляційної комісії можуть бути запрошені експерти зі спеціалізації роботи.

5.2. У випадку незгоди з рішенням про допуск (прийняття) роботи до захисту (публікації), яке було прийняте користуючись звітом подібності, автор роботи має право у триденний термін подати письмову апеляційну заяву на ім'я голови Апеляційної комісії (Додаток 4).

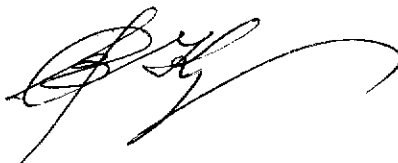
5.3. Апеляційна заява може бути відхилена, якщо не дотримані встановлені вимоги щодо подання роботи, а також якщо апеляція не містить обґрунтування.

5.4. Апеляційна комісія приймає остаточне рішення з огляду на отримані документи і на основі колегіального аналізу. Рішення щодо роботи приймається протягом 10 робочих днів після подачі апеляційної заяви і має передбачати, чи допускається робота до захисту, чи потрібне доопрацювання, чи в ній наявний плагіат і необхідно вжити дисциплінарних заходів.

5.5. Апеляція може бути подана тільки один раз.

Схвалено на засіданні Вченої ради Одеського національного університету імені І.І. Мечникова 20 лютого 2018 року, протокол № 6.

Вчений секретар

С.В. Курандо

З А Я В А
щодо самостійності виконання письмової роботи

Я, _____
(ПІБ повністю) студент (аспірант, докторант, викладач)

(назва факультету або іншого структурного підрозділу)

(код та назва спеціальності)

(курс та форма навчання)

(здобувач ОС, освітньо-наукового ступеня)

заявляю, що моя письмова робота на тему:

« _____ »
(назва роботи)

виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел мають відповідні посилання.

Я ознайомлений (а) з чинним положенням «Про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова», згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску письмової роботи до захисту та застосування відповідних заходів.

Дата

Підпис

Завідувачеві кафедри

здобувача освітнього ступеня
«бакалавр» («магістр»)
(здобувача освітньо-наукового
ступеня «доктор філософії» або
«доктор наук»)

ЗАЯВА

Цим я підтверджую, що був поінформований про правила функціонування системи виявлення збігів/ідентичності/схожості щодо перевірки на ознаки плагіату. Тому заявляю, що згоден на обробку моєї роботи.

Крім цього, заявляю, що подана для перевірки електронна версія моєї роботи співпадає (ідентична) з друкованою.

Дата

Підпис

**ВИСНОВОК КАФЕДРИ
(СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ, РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ)**

ПРО ДОПУСК (ПРИЙНЯТТЯ) РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ (ПУБЛІКАЦІЇ)

Підтверджуємо ознайомлення з результатом звіту подібності щодо роботи, згенерованого системою виявлення збігів/ідентичності/схожості:

Тема: _____

Автор: _____

Спеціальність:

Після перевірки звіту подібності зроблено такий висновок:

Запозичення, виявлені в роботі, є слушними і не є плагіатом. Таким чином робота незалежна і приймається до захисту.

Запозичення не є плагіатом, але виявлена кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи (*ст. 444 Цивільного кодексу України*). Робота має бути відкоригована і подана на кафедру (у спецраду, до редакційної колегії) за 10 днів до захисту (прийняття до захисту, прийняття до друку).

Виявлені запозичення роблять роботу незаконною і схильною до плагіату. Робота не допускається до захисту (публікації).

Наукова робота містить навмисні текстові спотворення як передбачувані спроби укриття запозичень. Робота не допускається до захисту (публікації).

Інше:

.....
.....
.....

Підтвердження:

.....
.....
.....

Дата

Підпис

Додаток 4

Голові Апеляційної комісії з
розгляду результатів перевірки робіт
на ознаки плагіату

здобувача освітнього ступеня
«бакалавр» («магістр»)
(здобувача освітньо-наукового
ступеня «доктор філософії» або
«доктор наук»)

З А Я В А

Заявляю, що наукову роботу « _____

»

я підготував особисто (з урахуванням внеску наукового керівника роботи).
Тому прошу розглянути оскарження щодо недопуску (неприйняття) цієї роботи
до захисту, оскільки вона не порушує авторські права третіх осіб відповідно до
Закону України «Про авторське право і суміжні права», не містить навмисні
текстові спотворення як передбачувані спроби укриття запозичень, а виявлені
запозичення не є плагіатом.

Підтвердження:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Дата

Підпис